

Van de Voorzitter

Onlangs is de sociale wetenschap danig in diskrediet gebracht door ernstige vormen van deviant wetenschappelijk gedrag. Deviant gedrag komt niet alleen voor in de sociale psychologie. Ook de criminologie kent risico's van misleiding door opzettelijk toepassen van onjuiste methoden, vervalsen of onvolledig weergeven van onderzoeksresultaten en diefstal van intellectueel eigendom door plagiaat. Het bestuur van de NVK is zich daarvan bewust en heeft over nut en noodzaak van een ethische code in een vorige nieuwsbrief haar standpunt kenbaar gemaakt en de leden van de vereniging opgeroepen met vragen en suggesties te komen naar aanleiding van ethische kwesties waarmee eventueel worden geconfronteerd.

Deviant gedrag is een verschijnsel waaraan ook ruime aandacht wordt besteed in het nieuwe *Tijdschrift over Cultuur en Criminaliteit* (TCC) waarvan op 14 oktober jl. het nulnummer werd gepresenteerd. De voorzitter van de NVK viel de eer te beurt het eerste exemplaar in ontvangst te mogen nemen. Het TCC wil als podium fungeren voor kritisch on-

derzoek naar interacties tussen deviant gedrag en cultuur en aan de lezers laten zien hoe spannend, leuk en interessant criminologie kan zijn. Het tijdschrift voorziet in een behoefte om over criminologisch onderzoek ook in de Nederlandse taal te publiceren. Hopelijk zal het nieuwe tijdschrift verder bijdragen aan een goede balans tussen professionele, kritische, beleids- en publieke criminologie – een balans die van belang is voor een gezonde ontwikkeling van ons vakgebied.

In dit nummer van De Criminoloog geeft de redactie van TCC een korte motivering en presentatie van haar initiatief. Verder een *Opinie* over problematische aspecten van DNA onderzoek in strafzaken. Ook zijn er de gebruikelijke informatieve rubrieken met verslagen van wetenschappelijke bijeenkomsten, samenvattingen van opvallende scripties en mededelingen.

Tot slot hebben enkele bestuurswijzigingen plaatsgevonden. Miranda Boone, Katie de Kogel en Frank van Gemert zijn afgetreden. Wij bedanken hen voor het vele werk dat zij in de afgelopen jaren voor de vereniging hebben gedaan. Hun plaatsen zijn inmiddels ingenomen door Veroni Eichelsheim, Sari van de Poel en Joris van Wijk. In nieuwe samenstelling heeft het bestuur uit de voorgedragen kandidaten unaniem René van Swaaningen als nieuwe voorzitter gekozen. Per één november heb ik het voorzitterschap aan hem overgedragen na het vijf jaar met veel genoegzaam deel te hebben uitgemaakt van het bestuur. Graag wens ik René en alle andere bestuursleden veel succes.

Willem de Haan

INHOUDSOPGAVE

1 Van de Voorzitter

Opinie

- DNA in strafzaken: Rechter Commissaris is niet een bureaucratische laag maar democratisch vangnet.

2 Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit

3 Criminologische conferenties

- Advocaten, accountants en integriteit
- Studiemiddag PIJ-jongeren - Behandeling en nazorg
- European Society of Criminology conference - Vilnius, Lithouwen
- International Society for the Study of Drug Policy

6 Buitengewone masterscripties

- Sextrafficking in Eastern Europe : Een onderzoek naar de (re) victimisatie van verhandelde vrouwen in, door en naar Polen
- Van monddood naar mondig: Over de noodzaak van het verhogen van de aangifte- en medewerkingsbereidheid van mensenhandelslachtoffers en de rol die het OM hierin kan spelen.
- Sociaal (on)wenselijke criminaliteitscijfers? Een onderzoek naar de invloed van sociaal wenselijk antwoorden op de zelfrapportage van slachtofferschap van geweldscriminaliteit in Nederland.

8 Recent verschenen

9 Oraties en Promoties

Benoemingen, onderscheidingen, enz.
Agenda

Colofon

Opinie

DNA in strafzaken: Rechter Commissaris is niet een bureaucratische laag maar democratisch vangnet.

Amade M'charek, UHD aan de afdeling Sociologie en Antropologie van de Universiteit van Amsterdam.

Victor Toom, Research Fellow at the Northumbria University Centre for Forensic Science (NUCFS).

Een ding staat vast. Binnen de forensische praktijk staat het DNA-onderzoek al jaren lang op eenzame hoogte. En met goede redenen. Want het heeft zich, mede als gevolg van de goede regulering van deze techniek, bewezen als een effectief en betrouwbaar identificatiemiddel. Maar de tijd dat deze technologie uitsluitend gebruikt werd als identificatie- en bewijsmiddel ligt eigenlijk al weer achter ons. Forensisch DNA-onderzoek wordt vandaag de dag steeds vaker ook ingezet als opsporingsinstrument. Anders gesteld, het wordt gebruikt om een pool van mogelijke verdachten te genereren.

Momenteel overweegt de Eerste Kamer een wetsvoorstel dat de mogelijkheden om verdachten te genereren nog verder uit moet breiden. Het wetsvoorstel behandelt het zogenoemde DNA-verwantschapsonderzoek en het vaststellen van de oogkleur als deel van de Wet uiterlijk waarneembare persoonskenmerken.

Als een DNA-profiel van een bekend persoon (laten we hem Piet noemen) veel gelijkenis vertoont met een DNA-spoor, maar niet volledig overeenkomt, dan kan het zijn dat een familielid van Piet de donor is van het spoor. Als het wetsvoorstel wordt aangenomen, dan kan de politie in de toekomst in dergelijke gevallen overgaan tot het DNA-verwantschapsonderzoek. Dat betekent dat de broer of vader van Piet als verdachte bestempeld kan worden en voor verder DNA-onderzoek benaderd mag worden. Het kan straks ook voorkomen dat Piet niet mee wil werken aan een onderzoek en door gebrek aan bewijs niet gedwongen kan worden om DNA af te staan. De Officier van Justitie kan dan een familielid (zijn broer) van Piet benaderen voor DNA onderzoek. Wanneer het profiel van de broer en het spoor voldoende overeenkomen, kan Piet alsnog als verdachte worden aangewezen. Verder is het ook mogelijk om in de databank op zoek te gaan naar 'bijna-matches'. Deze 'bijna-matches' brengen de familieleden van een bekende veroordeelde in beeld om ze vervolgens te onderwerpen aan een DNA-onderzoek. Op deze wijze worden families met behulp van genetische technieken tot een verdachte groep gemaakt – een verdachte familie!

DNA-verwantschapsonderzoek is niet de enige manier om iemand tot deel van een verdachte groep te maken. Want het DNA van niet-verwante personen die uit dezelfde regio komen kan meer op elkaar lijken dan dat van personen die uit verschillende delen van de wereld komen. Ook deze kennis kan worden gebruikt voor opsporingsdoeleinden. Zo is het sinds 2003 mogelijk om de uiterlijk waarneembare persoonskenmerken van de onbekende verdachte op basis van het DNA-spoor te achterhalen. Omdat de technologie nog in de kinderschoenen staat, kan het opsporingsonderzoek van de politie zich tot nu slechts richten op de persoonskenmerken geslacht en 'ras'. Ras is daarbij gedefinieerd als de genealogische (geografische) afstamming van de potentiële verdachte. Het wetsvoorstel dat momenteel in de Eerste Kamer wordt besproken beoogt de oogkleur van de onbekende verdachte aan deze twee kenmerken toe te voegen.

Alhoewel beide genetische technieken kunnen bijdragen aan opsporingsonderzoek, stelt het wetsvoorstel de rechtsstaat ook voor een uitdaging. In het Nederland Juristenblad (2011, afl. 3) hebben wij eerder betoogd dat deze vormen van opsporing op gespannen voet staan met de lichamelijke integriteit, privacy, onschuldpresumptie, de bewijslast, het verschoningsprincipe, het opsporingsdoel, en de proportionaliteit. Ook hebben we gewezen op de mogelijk stigmatiserende en discriminerende gevolgen van onderzoek naar uiterlijk waarneembare persoonskenmerken omdat een etnische groep tot een 'verdachte populatie' wordt gemaakt. Dat risico wordt versterkt doordat genuanceerde en wetenschappelijk onderbouwde uitspraken (dit DNA-profiel komt vaker voor in het Midden-Oosten en Noord-Afrika) in de opsporingspraktijk vertaald worden naar categorische uitspraken (de dader is een

Turk), zoals recent nog in de Zaanse zaak 'Milica van Doorn'.

Tijdens de behandeling van het bovengenoemde wetsvoorstel in de Tweede Kamer werd de discussie over wie er voor dit onderzoek verantwoordelijk zou moeten zijn – de rechter-commissaris of de Officier van Justitie? – voornamelijk in technische termen gevoerd. Het is een goede zaak dat steeds meer Officieren van Justitie diepgaande kennis hebben van de technologie, maar de weging die bij deze zware middelen gemaakt moet worden gaat niet alleen over de betrouwbaarheid van de technologie. Deze middelen zijn zwaar omdat ze de rechten van grote groepen mensen, die via de technologie aan elkaar verbonden worden, op het spel kunnen zetten. De afweging van de inzet ervan is daarom niet louter een kwestie van "know-how", maar ook van "know-when". De rechter-commissaris is bij uitstek geschikt om die afweging te maken.

Het is begrijpelijk dat voor meer routinematige toepassingen van DNA-onderzoek de toezichhoudende rol van de rechter-commissaris overbodig is. Maar voor de nieuwe toepassingen die wij hier bespreken is de rechter-commissaris niet zo zeer een bureaucratische laag maar een democratisch vangnet. Het is daarom terecht dat een aantal Kamerleden heeft bedongen dat de rechter-commissaris bij het DNA-verwantschapsonderzoek, in het bijzonder het grootschalig DNA-onderzoek, betrokken moet zijn. Maar het is bevreemdend dat ze dat niet hebben gedaan voor onderzoek naar uiterlijk waarneembare kenmerken. De suggestie wordt gewekt dat de democratische rechten van families beter gewaarborgd dienen te worden dan die van etnische groepen. Gegeven het explosieve karakter van de combinatie van criminaliteit, etniciteit en DNA zou het voor de hand moeten liggen dat onderzoek naar de uiterlijk waarneembare persoonskenmerken onder de verantwoordelijkheid van de rechter-commissaris wordt uitgevoerd.

Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit

Marc Schuilenburg, Dina Siegel, Richard Staring en René van Swaaningen.

Onlangs is een nieuw tijdschrift gelanceerd, het Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit. Maar waarom zou er anno 2011 een interdisciplinair Nederlandstalig tijdschrift over dit onderwerp worden begonnen? Het eenvoudigste antwoord op deze vraag is dat er in Nederland en Vlaanderen inmiddels zoveel promotie- en ander onderzoek met een culturele benadering van criminaliteit wordt verricht dat het een eigen forum rechtvaardigt. Met het toenemende aantal kwalitatieve sociale wetenschappers – waaronder opmerkelijk veel antropologen – dat momenteel in de Nederlandstalige criminologie werkzaam is, is de balans tussen kwalitatieve en kwantitatieve onderzoekers sterk veranderd, terwijl dit nog niet blijkt uit de tot nu toe in het Nederlands verschijnende tijdschriftartikelen. Internationaal bezien zijn er wel voldoende fora voor een culturele criminologie, maar veel onderzoekers schrijven toch ook graag in hun eigen taal.

Daarnaast is dit tijdschrift ontstaan uit het idee dat de criminologie meer is dan het effectiever kunnen voorkomen, opsporen en bestraffen van criminaliteit en onveiligheid.

Uiteraard is dat ook een legitiem doel van criminologisch onderzoek, maar het is wel een beperkte opvatting over dit wetenschapsgebied. De grote vragen uit de sociale wetenschappen komen nog maar nauwelijks aan bod. Daar wil de redactie verandering in brengen. Het gaat in dit tijdschrift vooral over de culturele betekenis van criminaliteit en de beheersing ervan: wat zegt het over onze tijd en cultuur?

De eerste nummers worden per thema ingevuld: stad, migratie, cijfers en letters, populaire cultuur, en meer. Omdat het voor de wetenschappelijke ontwikkeling van de criminologie goed zou zijn om de thematiek van cultuur, deviantie en sociale controle weer terug te brengen in het hart van de sociale wetenschappen heeft de redactie het net wijder uit gegooid dan de criminologie alleen: antropologen, architecten, filosofen, historici en sociologen zijn nadrukkelijk bij de redactie betrokken. Het ligt in de lijn der verwachting dat in de nabije toekomst ook deskundigen op het terrein van (nieuwe) media, (politiek) economen, rechtswetenschappers, sociaalpsychologen of taalkundigen een plaats krijgen in de redactie.

Criminologische Conferenties

Advocaten, accountants en integriteit

Melvin Soudijn

Enige tijd geleden hield Vrij Nederland een interview met mr. Docters van Leeuwen, voormalig hoofd AIVD en thans 'kwartiermaker herziening toezicht Orde van Advocaten'. Een van de vragen ging over de integriteit van de advocatuur. Docters van Leeuwen had over dit onderwerp allerlei dossiers ingezien en mensen binnen en buiten de advocatuur gesproken. Hij kon daaruit concluderen dat er niets aan de hand was, hij was geen misstanden tegengekomen.

Gelukkig, zullen we dan maar zeggen. Toch bleef bij mij, na het lezen van het interview, enige twijfel bestaan. De interviewer ging namelijk niet in op de vraag met wie er dan precies was gesproken. En hoeveel en wat voor soort dossiers heeft Docters van Leeuwen eigenlijk ingezien? Aan de andere kant, van een voormalig hoofd AIVD mag je natuurlijk wel verwachten dat hij weet waar hij de eventuele probleemzaken kan vinden.

Het toeval wil dat de Nederlandse Orde van Advocaten onlangs in september zijn jaarcongres hield met als thema 'Ethische dilemma's, grenzeloos'. Nu kon ik die dag zelf niet aanwezig zijn, maar ik hoorde van een deelnemer dat er tijdens het congres geen kwaad woord over de advocatuur viel. De deken benoemde geen ernstige misstanden en ook Bolhaar, voorzitter College pg's, liet zich niet negatief uit over de integriteit van de beroepsgroep.

De burger ligt dus amper rustig te slapen, of er werd eind september weer een congres georganiseerd over 'Advocaten, accountants en integriteit', ditmaal door CIROC en het Willem Pompe instituut. In plaats van ambtenaren of advocaten kregen we nu eindelijk wetenschappers aan het woord. En wat blijkt? Een gebrek aan empirie om voldoende harde uitspraken te doen.

Hans Nelen gaf aan dat dit probleem al langer speelt. Uit diverse onderzoeken blijkt toch wel dat advocaten op allerlei manieren fout gedrag kunnen vertonen. Ze fungeren bijvoorbeeld als mailbox voor criminelen, doen dienst als loopjongen door berichten tussen criminelen in detentie en daarbuiten over te brengen, intimideren of manipuleren getuigen, stellen hun eigen kantoorruimte beschikbaar voor criminelen, lekken vertrouwelijke informatie en zijn betrokken bij witwassen door misbruik van hun derdengeldrekening. Dergelijke problemen spelen al jaren, en zijn bijvoorbeeld al tijdens de Van Traa commissie in 1996 geconstateerd.

Getalsmatig is het aantal foute gedragingen echter verre van schokkend. De advocatuur geeft daarom aan dat er dus eigenlijk niets aan de hand is. De wetenschappers willen daarentegen liever een slag om de arm houden. Zij wijzen erop dat hun onderzoek zich baseert op rechtszaken en disciplinaire maatregelen. Dat zijn erg lange trajecten die een hoge drempel kennen. De grenzen om te vervolgen liggen namelijk erg hoog, de bewijslast is moeilijk, officieren van justitie bedenken zich wel twee keer voordat zij een zaak beginnen en de dekens zouden ook erg terughoudend zijn. Michael Levi voegde daarbij nog eens toe dat advocaten van grote firma's ook eerder bij witteboorden criminaliteit betrokken zijn, een criminaliteitsvorm die sowieso minder vaak wordt vervolgd. Het onderzoek naar foute advocaten is dus zagezegd een reproductie van de *blind spots* van de politie.

In de slotdiscussie van het CIROC congres werden twee tegenovergestelde posities ingenomen. De eerste, laten we die de *law & order* aanpak noemen, pleit ervoor dat van buiten de beroepsgroep een externe toezichthouder komt. Deze krijgt dan bevoegdheden om bij verdenkingen nader onderzoek te doen. Zo'n toezichthouder passeert hiermee de deken en zou misschien zelfs wel de deken zelf tegen het licht kunnen houden. Deze vorm vond met name weerklank bij (opsporings)ambtenaren.

De tweede benadering, die we *laissez-faire* zullen noemen, vindt zijn hart in de advocatuur. Die benadering stelt dat het extern controleren van de beroepsgroep ingaat tegen haar *raison d'être*. De advocatuur zou het laatste bolwerk van de gewone burger zijn tegen het machtige staatsapparaat. Het zou dan een slechte zaak zijn als het staatsapparaat uiteindelijk toch het hoogste gezag over advocaten krijgt. De advocatuur lost zelf wel haar problemen op, zoals ze altijd gedaan heeft.

De lezer zal aanvoelen dat deze discussie niet eindigde in grote verbredering en overeenstemming.

Studiemiddag PIJ-jongeren - Behandeling en nazorg

Tamara Ebeling - van der Broek

Op 7 oktober 2011 vond in Den Haag de NVK-studiemiddag over PIJ-jongeren (jongeren die 'Plaatsing In een Jeugd-inrichting' opgelegd hebben gekregen) plaats. De inhoud werd verzorgd door drie sprekers.

Maaike Kempes van het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum (WODC) beet het spits af met een

overzicht van afgeronde en lopend onderzoeken naar PIJ-jongeren. Zo is er in de afgelopen jaren in het kader van de PIJ-onderzoeksprogrammering, welke door het WODC wordt gecoördineerd, veel onderzoek gedaan naar de PIJ-doelgroep, beleid en regelgeving, de uitvoering van de PIJ-maatregel, gedragsinterventies en proefverlof en nazorg. Begin 2012 komt er een overkoepelend PIJ-rapport uit van al deze onderzoeken. Kempes schetste het volgende globale beeld van de onderzoeksresultaten.

De jongeren die de PIJ-maatregel opgelegd krijgen zijn gemiddeld 16,8 jaar oud. Velen van hen hebben te kampen met problemen als angst, depressie en ADHD. Maar liefst 98% ervaart problemen in de ontwikkeling van empathische vermogens, 89% heeft problemen met de impulscontrole en bij 99% van de PIJ-jongeren is er sprake van een onderontwikkeld geweten. PIJ-jongeren vertonen wat deze problematiek aangaat grote overeenkomsten met ondertoezichtstelling (OTS). OTS'ers worden echter sinds 2008 niet meer gezamenlijk met PIJ-jongeren geplaatst. Verder blijkt de samenstelling van OTS'ers en PIJ'ers te verschillen. In de PIJ zitten meer jongens terwijl er in de OTS-groep ook veel meisjes voorkomen. Wat verder opmerkelijk was, is dat 38% van de PIJ-jongeren niet eerder een straf opgelegd heeft gekregen. Tot slot is vanaf 2005 het aantal voorwaardelijke en onvoorwaardelijke PIJ-opleggingen gedaald. Sinds 2008 is dit aantal stabiel gebleven.

De tweede spreker was Jaap Nagtegaal, Hoofd Opvoeding en Behandeling van Justitiële Jeugdinstelling (JJI) de Hunkerberg. Hij vertelde een en ander over de behandeling van PIJ-jongeren. Vanaf de eerste dag dat de jongere de inrichting binnen komt, wordt er gestart met de begeleiding/ behandeling. De jongere wordt eerst gescreend op psychiatrische problematiek zodat er snel een goed beeld ontstaat van deze problematiek. De noodzakelijke psychiatrische zorg en behandeling kunnen zo snel starten. In de eerste drie maanden wordt er een risicotaxatie opgesteld die inzicht moet geven in de factoren die bijdragen aan de kans op delinquent gedrag. Er wordt hierbij gekeken naar historische factoren zoals het delictverleden en het hebben van al dan niet criminele ouders, individuele factoren zoals impulsiviteit en middelengebruik en protectieve factoren zoals een hechte band met een volwassene. Tevens wordt er, voorafgaand aan specifieke interventies, met de jongere gewerkt aan de delictanalyse waarbij gekeken wordt wat ervoor heeft gezorgd dat een jongere een bepaald delict heeft gepleegd.

Met de verkregen informatie uit de risicotaxatie en de delictanalyse kan worden ingezet op een interventie zoals bijvoorbeeld Agressieregulatie Training, Sociale Vaardigheidstraining of Brains4Use, een programma dat zich richt op het verminderen van middelengebruik van de jongere. Een verandering bij een jongere op gang brengen lukt alleen als wordt aangesloten bij de motivatie van de jongere en er een klimaat heerst in de inrichting waarin de jongere zich veilig kan voelen. Wanneer de interventie leidt tot afname van het risico en motiveert tot verantwoord gedrag, kan geoefend worden met (on)begeleid verlof. Wanneer ook deze fase goed verloopt, start het Scholings- en Trainingsprogramma (STP). De jongere verblijft dan buiten de inrichting bij bijvoorbeeld ouders of in een begeleid wonen project. In het programma

krijgt de jongere hulp bij het krijgen en behouden van arbeid of scholing, het vinden van woonruimte, het opbouwen van een sociaal netwerk en een goede invulling van de vrije tijd. Interventies als Functional Family Therapy (FFT), Multi Systeem Therapie (MST), Nieuwe Perspectieven (NP) en Buitenprogramma WorkWise kunnen hierbij helpen.

De middag eindigde met Katrien de Vaan, onderzoeker bij Regioplan. Zij sloot af met enkele onderzoeksresultaten naar vrijwillige nazorg van 18+ PIJ'ers (n.a.v. een rapport dat verschenen is in december 2010). Sinds 2008 konden 18+ PIJ'ers na afloop van de maatregel op vrijwillige basis nazorg ontvangen. Per 1 juli 2011 is de Beginselenwet Justitiële Jeugdinstellingen gewijzigd. Hierdoor is het mogelijk de nazorg verplicht te stellen. De beëindiging van de PIJ-maatregel is daarmee voorwaardelijk. Gedurende deze voorwaardelijke termijn is er sprake van reclasseringstoezicht. De duur bedraagt 1 tot 2 jaar.

Regioplan heeft onderzoek gedaan naar het aanbod en de acceptatie van de vrijwillige nazorg. Het doel van de nazorg is het optimaliseren van de overgang van de JJI naar de buitenwereld en het netwerk sluitend krijgen van het professionele netwerk om zo recidive te voorkomen. De nazorgfase start ongeveer een half jaar voordat de jongere de JJI verlaat (bij voorkeur voor proefverlof). Vanaf dat moment werken de JJI en de reclassering samen in het begeleiden en motiveren van de jongere. De rollen verschillen echter. Tijdens het proefverlof begeleidt de JJI de jongere en de reclassering houdt toezicht op het verloop van het proefverlof. Na afloop van het proefverlof, wanneer de daadwerkelijke 'nazorg' start, neemt de reclassering de begeleidende taak van de JJI over. Deze rol van de reclassering blijkt soms lastig te zijn omdat zij veranderen van toezichthouder naar begeleider. Een goede samenwerking tussen de JJI en de reclassering is belangrijk. Deze samenwerking is gedurende het onderzoek verbeterd. Toch komt het voor dat de reclassering te laat betrokken wordt bij de uitstroom van de jongere. Hierdoor kan er geen goede relatie met de jongere worden opgebouwd en is het moeilijker de jongere te motiveren voor vrijwillige nazorg.

In het tweede jaar van de pilot met vrijwillige nazorg accepteerde 68% van de jongeren het aanbod van vrijwillige nazorg. Niet alle jongeren zijn echter daadwerkelijk in dat traject gestart of hebben het voltooid. Verder blijkt de motivatie voor nazorg voornamelijk extrinsiek te zijn. Hulp bij het oplossen van praktische problemen motiveert een jongere vaak om nazorg te aanvaarden. Intrinsieke motivatie speelt nauwelijks een rol. Wel willen de jongeren zelf invloed hebben op hun nazorgtraject. Het is daarom belangrijk om in het verplichte kader de extrinsieke motivatie te behouden en de intrinsieke motivatie te stimuleren. Het doel van de nazorg is uiteindelijk immers een succesvolle terugkeer van de jongere in de maatschappij en het voorkomen van recidive, en niet enkel het vasthouden van de jongere gedurende het traject.

European Society of Criminology conference -
Vilnius, Lithouwen
Stephanie Rap

Dit jaar werd de 11e editie van de jaarlijkse *European Society of Criminology* conferentie gehouden in Vilnius, Litouwen. Het was voor het eerst dat de conferentie werd gehouden in een stad zover oostwaarts in Europa. Voor alle criminologen dus een mooie gelegenheid om de hoofdstad van deze Baltische staat te gaan verkennen. Opmerkelijk wapenfeit is dat Litouwen met haar 3,5 miljoen inwoners zo'n 50 universiteiten en hoge scholen kent. Een land dat zich in zijn ontwikkeling dus richt op educatie. De (economische) ontwikkeling is ook goed waar te nemen in de straten van Vilnius. Naast de vele smalle straatjes in het historische centrum, vormt de *Gedimino Prospektas* de hoofdstraat van de stad. In deze straat is de nieuw verworven welvaart goed te zien, in luxe designerwinkels voor goedbedeelde Litouwers. Maar voor een land met een BNP dat 20 keer in dat van Nederland past, is deze straat geen winkelgebied voor de gemiddelde Litouwer. Behalve dan op donderdagavond wanneer er een uitgebreide markt met streekproducten, lokale gerechten en warme sokken, jassen en bontmutsen wordt gehouden.

Het thema van de conferentie dit jaar was: *Rethinking Crime and Punishment in Europe*. Dit thema werd door de vele deelnemers uit de Oost-Europese en Baltische staten aangegrepen om vanuit hun specifieke achtergrond, op historisch, cultureel en economisch gebied, hun licht te laten schijnen op criminaliteit en de reacties daarop. De keuze van de organisatie om een groot aantal plenaire sprekers uit te nodigen uit dit deel van Europa was erg interessant. We hebben bijvoorbeeld geleerd dat relatief veel meer moorden worden gepleegd in de Baltische staten dan in andere Europese landen. Verder blijkt het *dark number* in de Oost-Europese landen veel groter dan in West-Europa te zijn doordat minder mensen aangifte doen wanneer zij slachtoffer zijn van criminaliteit. Maar ook blijkt dat voorwaardelijke gevangenisstraffen veelvuldig worden toegepast, of dat het aantal veroordeelden dat een gevangenisstraf krijgt in Finland drastisch is verminderd de afgelopen decennia. Zulke ervaringen in Oost-europa leren ons op een andere manier tegen criminaliteit en de reacties daarop aankijken.

De manier van denken over criminaliteit en de aanpak daarvan heeft in Oost-Europa ook te maken met de historische ontwikkelingen in deze regio. Decennia van onderdrukking en overheersing door andere landen, een veel minder hoge welvaartsstand met nog steeds een hoge mate van werkloosheid en een andere culturele en etnische samenstelling van de bevolking hebben er toe geleid dat 'crime and punishment' een andere invulling en betekenis hebben in de landen ten oosten van ons. Er worden nog steeds relatief veel gevangenisstraffen uitgedeeld en re-integratie in de samenleving na een detentiestraf is een onderwerp dat verder ontwikkeld zal moeten worden. Maar ontwikkelingen gaan erg snel in deze landen, vooral gelet op het feit dat het nog maar amper 20 jaar onafhankelijke staten zijn.

International Society for the Study of Drug Policy
Floor Jansen

Op 23 en 24 mei vond de vijfde conferentie van het (International Society for the Study of Drug Policy (ISSDP) plaats, dit maal in Nederland. Het Trimbos Instituut had hierbij de organisatie in handen. Zoals de naam van het congres al doet vermoeden, stond deze twee dagen onderzoek naar drugs en drugsbeleid in landen over de hele wereld centraal.

Met name de cannabisteelt en -handel stond volop in de aandacht. Ongeveer een derde van de presentaties ging hierop in. Verschillende landen worstelen met hun beleid op dit gebied. Terwijl Californië verleden jaar bezig was met het vooruitstrevende maar inmiddels verworpen 'Proposition 19' (ook wel de *Regulate, Control and Tax Cannabis Act* genoemd) waarin gepleit werd voor legalisering van cannabis inclusief belastingheffing (dat laatste is geen onbelangrijke motivatie), trok Zwitserland de teugels juist weer strakker aan. Ook over de classificeren van cannabis als hard of softdrug boog menig land het hoofd. In Groot-Brittannië wisselde de status meerdere malen van Class B naar Class C drug en weer terug. Ook in Nederland gaan er geluiden op om cannabis met een THC percentage boven de 15% te bestempelen als harddrug.

Nederland is allang niet meer de liberale vrijstaat voor softdrugsgebruik die het ooit is geweest. Het voorstel van Victor Eberhart om een gesloten circuit van kweken en gebruik op te richten in Utrecht in de vorm van een cannabisclub, stuit op veel weerstand in Den Haag. In Spanje, een land dat een minder liberaal imago heeft als het om softdrugs gaat, bleek dit echter al een beproeft concept te zijn.

Het lijkt er op dat de politiek met haar hardere softdrugsbeleid niet op één lijn zit met de Nederlandse burger. Uit onderzoek van Rosalie van der Sar blijkt dat de mate van acceptatie van cannabis in Nederland significant hoger is dan in bijvoorbeeld Noorwegen. In Noorwegen wordt gemiddeld even veel drugs gebruikt als in Nederland, maar het beleid is minder liberaal. Misschien beïnvloedt het hardere beleid de attitude van Nederlanders wel op termijn, waardoor ook hier de acceptatie vermindert (misschien een interessant scriptieonderwerp?).

Na twee dagen conferentie drong zich uiteindelijk het gevoel op dat na vijf jaar onderzoek naar drugsbeleid geconcludeerd moest worden dat het gevoerde beleid vrijwel geen effect heeft op het drugsgebruik. Voor velen kwam dit als geen verassing, maar toch, waarom maakt elk kabinet weer een speerpunt van haar drugsbeleid? Omdat het gevoerde beleid wel effect heeft op de criminaliteit die gepaard gaat met de drugshandel misschien? Helaas kreeg dit onderwerp weinig aandacht op de conferentie.

Volgend jaar vindt de conferentie plaats in Engeland. Het zou mooi zijn als het effect van ons huidige beleid om de georganiseerde hennepsteelt terug te dringen tegen die tijd beter bekend zijn. Wie neemt de handschoen op?

De NVK scriptieprijs is dit jaar gewonnen door Jing Hiah met haar onderzoek *Door de Ogen van de Baas. Chinese werkgevers en werknemers over [illegale] arbeid en uitbuiting*. Jing Hiah is van de Erasmus Universiteit en werd begeleid door Richard Staring. Haar scriptie gaat in op een onderdeel van het delict mensenhandel, namelijk een vorm van arbeidsuitbuiting die buiten de prostitutiesector ligt. De Chinese restaurantsector duikt dan nog al eens op als voorbeeld, maar vaak in de zin van dat er te weinig kennis over is om echte conclusies te trekken. De auteur van deze scriptie gebruikte haar eigen kennis van de Chinese cultuur en gemeenschap om hier toegang te krijgen en van binnenuit kwalitatief onderzoek te verrichten. Ze concludeerde in een zeer genuanceerd verhaal dat informele arbeid gebruikt wordt door Chinese restauranteigenaren om de kosten te drukken. Werknemers werken echter niet altijd voor geld. Chinese culturele conventies maken dat er sterke verwachtingen over en weer bestaan die belangrijker zijn dan regels omtrent arbeid of betaling. Ook de scheiding tussen privé en werk die de Nederlandse overheid veronderstelt is er veel minder. In bepaalde gevallen is er volgens de wet sprake van uitbuiting en mensenhandel, terwijl de betrokkenen aan beide kanten dat niet zo beleven. Het strafrecht gaat daaraan voorbij. In een komend nummer van het Tijdschrift van Criminologie kunt u in artikelvorm een bewerking door Jing Hiah van haar scriptie verwachten.

Sextrafficking in Eastern Europe : Een onderzoek naar de (re)victimisatie van verhandelde vrouwen in, door en naar Polen

Nathalie Dijkman, bachelorscriptie criminologie Vrije Universiteit. Begeleider Edward Kleemans
contact: n.e.j.dijkman@student.vu.nl

In het kader van het onderzoek voor de bachelorscriptie heb ik mij gericht op vrouwenhandel in Oost Europa. Inzicht in welke vrouwen op welke manier worden geworven kan helpen bij het ontwikkelen van effectieve preventie maatregelen in de landen waar de meeste slachtoffers vandaan komen.

Hoewel er reeds veel onderzoek is gedaan naar de algemene methoden ter rekrutering, is er vrij weinig bekend over de invloed van de specifieke culturele, politieke en sociale omstandigheden op het slachtofferschap van verhandelde vrouwen in één land. Met toestemming om het onderzoek individueel in het buitenland te verrichten, heb ik mij laten uitwisselen met de Jagiellonski Uniwersytet in Krakau, Polen. De sectie criminologie heeft mij daar kunnen helpen om contact te leggen met verschillende organisaties op dit gebied.

De onderzoeksvraag die hierbij centraal stond is welke factoren en processen een rol spelen bij de (re)victimisatie van verhandelde vrouwen in Polen. Door middel van kwalitatief onderzoek in de vorm van diepte-interviews heb ik het land doorgereisd om verschillende experts hierover te spreken. Helaas kon ik vanwege privacyrestricties en de gevoeligheid van het onderwerp niet slachtoffers zelf interviewen, hoewel ik enkelen van hen wel heb ontmoet en geobserveerd in opvanghuizen. Vanwege mijn half-Poolse achtergrond heb ik

echter wel de interviews in het Pools kunnen houden, waardoor meer mensen bereid waren mee te werken.

Het is erg interessant geweest om te werken aan een onderwerp dat in Nederland al redelijk uitgekauwd is in de criminologische wereld, terwijl het in Polen nog vrij onbekend is. Het onderwerp 'prostitutie' wordt bovendien regelmatig als taboe gezien, wat wordt benadrukt door het feit dat er in het hele land maar twee gespecialiseerde hulporganisaties actief zijn. Volgens de laatste statistieken uit 2009 zouden in Polen toch zeker een geschatte 15.000 mensen (export) verhandeld worden, terwijl dit hoogstwaarschijnlijk zelfs een onderschatting is gezien het hoge *dark number*.

Uit de interviews bleken met name van invloed op (re)victimisatie: traditionele denkwijzen over en binnen het familieleven, de bemoeienis van de Katholieke kerk, de rol van Polen als ex-communistisch land en corruptie en onaangepaste opvang door politieambtenaren. Het taboe en de stigmatisering van de slachtoffers zorgt er verder voor dat vrouwen zichzelf vaak niet eens als slachtoffer zien. Dit leidt er toe dat vrouwen ook na te zijn verhandeld, vaak toch nogmaals opnieuw hieraan ten prooi vallen.

De vrouwen die in Polen worden verhandeld zijn steeds minder 'de naïeve vrouw die een baan wordt aangeboden in het buitenland', maar juist steeds vaker de vrouw die vrijwillig (in Polen) prostitutie is gaan bedrijven. Eenmaal in de prostitutie zijn de vrouwen door hun wettelijk en sociaal ongeaccepteerde positie enorm kwetsbaar en worden zij regelmatig zowel binnen Polen als daarbuiten verhandeld.

Interessant is dat door de ontwikkelingen van het afgelopen decennium mede dankzij de toetreding tot de EU in 2004, Polen steeds welvarender is geworden en daarnaast verder verwijderd van het communistische gedachtegoed; hetgeen zich ook uit in de doorstroom van mensenhandel. Zo is het aantal buitenlandse vrouwen (met name Bulgaarse en Oekraïense) die in Polen worden verhandeld enorm gegroeid. Dit duidt op een duidelijke ontwikkeling van Polen als herkomstland naar transitieland en zelfs bestemmingsland. Voor kansarme vrouwen in Oost-Europa wordt niet meer Nederland maar Polen gezien als de nieuwe *American Dream*; een reden te meer om onze criminologische focus meer te richten op deze landen, vooral als het gaat om de rol, opvang en voorlichting van prostituees.

Van monddood naar mondig: Over de noodzaak van het verhogen van de aangifte- en medewerkingsbereidheid van mensenhandelslachtoffers en de rol die het OM hierin kan spelen.

Mr. drs. Lenneke J. Bronkhorst, Begeleiders mr. F. P. Ölçer, Afdeling Strafrecht, Faculteit Rechtsgeleerdheid Leiden en dr. J. Reef Afdeling Criminologie, Faculteit Rechtsgeleerdheid Leiden.

Mensenhandel is een zeer complex delict waardoor de integriteit en mensenrechten van slachtoffers ernstig geschaad wordt. De aanpak van deze vorm van georganiseerde misdaad en de daders hiervan wordt bemoeilijkt door, onder andere, de lage aangifte- en medewerkingsbereidheid van de

mensenhandelslachtoffers. Om die reden is onderzocht welke bijdrage het Openbaar Ministerie (OM) in Nederland kan leveren aan het verhogen van deze bereidheid. Op basis van de theorie van procedurele rechtvaardigheid is de hypothese gevormd: *hoe beter er in de behoeften van slachtoffers wordt voorzien, hoe positiever hun oordeel op de factoren status, neutraliteit en vertrouwen zal zijn*. Volgens de premisse zal als gevolg hiervan het oordeel van de slachtoffers over de legitimiteit van het OM ook positiever uitvallen, hetgeen hun compliance, ofwel hun bereidheid tot het doen van aangifte en het mee (blijven) werken aan het strafproces zal vergroten.

Om deze veronderstelling te onderzoeken zijn op basis van de literatuur de behoeften van slachtoffers van mensenhandel met betrekking tot het OM in kaart gebracht. Daarnaast zijn de taken die het OM jegens deze slachtoffers heeft op basis van wet- en regelgeving en jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) opgetekend. Uit de vergelijking tussen de behoeften van slachtoffers en de taken van het OM kwamen maar weinig verschillen naar boven. Alleen de B9-regeling, op basis waarvan mensenhandelslachtoffers hulp en bescherming krijgen in ruil voor hun medewerking aan het strafproces, voldoet niet. Om adequaat in de slachtofferbehoeften te voorzien zouden de voorzieningen die hen geboden worden losgekoppeld moeten worden van de eventuele medewerking. Daarnaast bleek artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht, het artikel dat mensenhandel strafbaar stelt, zo ingewikkeld, omvangrijk en beperkt afgebakend, dat ook dit de aanpak van mensenhandel en de behoeftenvoorziening belemmert. Ondanks deze twee kwesties kan toch geconcludeerd worden dat het huidige geldende wettelijke kader en jurisprudentie op dit gebied zeer behoorlijk tegemoet komt aan de behoeften.

Tot slot is ook onderzocht op welke wijze het OM de zeer vele taken die de organisatie toebedeeld heeft gekregen op het gebied van mensenhandelslachtoffers, in de praktijk ten uitvoer legt. Op sommige gebieden, te weten voorbereiding, verwachtingenmanagement en het rekening houden met de cultuur en religie van slachtoffer, overtreft het OM de gestelde plichten. Een mooi voorbeeld hiervan is de Koolviszaak waarbij zelfs een voodoo-dominee ingezet is door het OM om de slachtoffers de moed te geven om mee te werken aan het strafproces. Voor andere slachtofferbehoeften (geduld, rekening houden met trauma's, taal en emoties) was onvoldoende informatie voorhanden om te bepalen hoe hier praktisch in voorzien wordt. Op de overgrote meerderheid van de onderzochte slachtofferbehoeften bleek de praktische taakuitvoering van het OM niet aan de gestelde verplichtingen te voldoen, waardoor ook niet altijd adequaat in de behoeften van slachtoffers wordt voorzien. Hieraan liggen vele verschillende oorzaken ten grondslag. Zo speelt het gebrek aan capaciteit en middelen een rol evenals de complexiteit van het delict en de victimisatie van de slachtoffer, is samenwerking met ketenpartners lastig, zijn er problemen op het gebied van onderzoek en registratie, etc. Bovendien blijkt de mentaliteit van de medewerkers van het oorspronkelijk dadergerichte OM nog onvoldoende 'slachtoffer-minded' te zijn. Voorts moeten de belangen van slachtoffers altijd afgewogen worden tegen andere belangen, waardoor ze soms onvermijdelijk het onderspit delven. Hieraan draagt ook de aard van het strafproces bij.

Concluderend is dus vooral verbetering nodig in de praktische uitvoering van de taken van het OM om een positieve bijdrage te kunnen leveren aan het ontstaan en het behoud van een grotere aangifte- en medewerkingsbereidheid onder mensenhandelslachtoffers.

Sociaal (on)wenselijke criminaliteitscijfers? Een onderzoek naar de invloed van sociaal wenselijk antwoorden op de zelfrapportage van slachtofferschap van geweldscriminaliteit in Nederland.

Marsha Heemskerk, Masterscriptie Criminologie, Universiteit Leiden.

Begeleider: J.A. van Wilsem, Universiteit Leiden.

Het is problematisch om op basis van politiestatistieken de omvang van criminaliteit in de samenleving te bepalen. Ter aanvulling wordt sinds een aantal decennia gebruik gemaakt van slachtofferenquêtes. Onderzoek wijst uit dat deze enquêtes een deel van de dark number-problematiek oplost. Toch zijn deze enquêtes ook niet zonder problemen voor het maken van omvangsschattingen. Vragen over criminaliteit worden namelijk vaak als sensitief ervaren en dit heeft invloed op de accurateheid van de antwoorden die respondenten geven. Respondenten antwoorden vaak op een sociaal wenselijke manier op deze sensitieve vragen – zij onderrapporteren sociaal onwenselijk gedrag – wat een negatieve invloed heeft op de validiteit van zelfrapportage. In deze studie is onderzoek gedaan naar de invloed van sociaal wenselijk antwoorden op het rapporteren van slachtofferschap van geweld in Nederland.

De gebruikte data zijn afkomstig van het LISS-panel, een online panel dat is opgezet door CentERdata (UvT). Voor deze studie is een vragenlijst over slachtofferschap van criminaliteit uit 2008 gekoppeld aan persoonlijkheidsvragenlijsten uit 2008, 2009 en 2010. Uit deze laatste vragenlijsten werd informatie omtrent de zogenaamde Marlowe-Crowne schaal gebruikt, omtrent de neiging om sociaal wenselijk te antwoorden. In totaal was er de beschikking over 9.167 respondenten, die een representatieve afspiegeling van de Nederlandse populatie vormden.

Sociaal wenselijk antwoorden blijkt ten eerste gerelateerd te zijn aan deelname aan de slachtofferenquête: de respons was enigszins hoger naarmate men (volgens de Marlowe-Crowne-schaal) sociaal wenselijker antwoordde. De netto steekproef bestaat dus uit voor een relatief groter deel uit respondenten met een hoger risico op onderrapportage. Ten tweede is sociale wenselijkheid gerelateerd aan de antwoorden op vragen omtrent slachtofferschap van geweld. Ook nadat gecontroleerd wordt voor een uitgebreid scala aan andere predictoren (zoals geslacht, leeftijd, impulsiviteit, sociale cohesie van de buurt) blijkt dat respondenten minder vaak slachtofferschap van geweld rapporteren naarmate zij hoger scoren op sociale wenselijkheid. Ten derde blijkt dat verschillen tussen sociale groepen in geweld (mannen en vrouwen, uiteenlopende leeftijdscategorieën, etc) ook na correctie voor sociaal wenselijk antwoorden blijven bestaan.

In een laatste analyse is het profiel van de gemiddelde respondent gekoppeld aan de twee uiterste scores op sociale

wenselijkheid (geheel niet sociaal wenselijk vs. geheel sociaal wenselijk). Deze analyse laat zien dat er een verschil van ongeveer 50% bestaat in het rapporteren van slachtofferschap tussen deze twee groepen.

Deze studie wijst uit dat criminaliteitscijfers gebaseerd op slachtofferenquêtes lijden aan onderrapportage van slachtofferschap. Voor een juiste omvangschatting van geweld is het daarom van belang om te zoeken naar een gecorrigeerde maat die rekening houdt met vertekening door de tendens tot sociaal wenselijk antwoorden.

Recent verschenen

- Adang, O., Oorschot, W. van & Bolster, S., *De politieaanpak van voetbalwedstrijden in Nederland, Ervaringen van peer review evaluatieteams*, Boom Lemma uitgevers 2011, 204 p., ISBN 978 90 5931 724 6.
- Blad, J., M. Hildebrandt, K. Rozemond, M. Schuilenburg & P. Van Calster (red.), *Gouverning security under the Rule of Law?*, Eleven International Publishing 2011, 282, p. ISBN 978 90 8974 409 8.
- Bleichrodt, F.W. & De Decker, S., *Gedragsverboden en Vrijheidsbeperking*. NVVS 2011, Wolf Legal Publishers 2011, 130 p., ISBN 978 90 5850 708 2.
- Boutellier, H., *De improvisatiemaatschappij. Over sociale ordening van een onbegrensde wereld*, Boom Lemma uitgevers 2011, 203 p., ISBN 978 90 5931 753 6.
- Claessen, J.A.A.C., *Misdaad, straf en herstel. Een herbezinning op het strafrecht en een aanzet tot een op herstel georiënteerd misdaadrecht*, Wolf Legal Publishers 2011, 356 p., ISBN 978 90 5850 665 8.
- Jacques J.F. Commandeur, *Schoonheid en wetenschap*, Boom Lemma uitgevers 2011, 15 p., ISBN 978 90 5931 755 0.
- Decorte, T., Potter, G., Bouchard, M. & Fraser, S., *World Wide Weed. Global Trends in Cannabis Cultivation and its Control*, Ashgate 2011, ISBN 978 1 4094 1780 4.
- De Smet, B., *Nietigheden in het strafproces*, Intersentia 2011, xxi +198 p., ISBN 978 94 000 0233 3.
- Delrue, G., *Witwassen en financiering van terrorisme*, Maklu-Uitgevers nv 2011, ISBN 978 904 660 484 7, verschijnt 1 december 2011.
- Duijst, W.L.J.M. & Das, C., *Handboek Forensische en penitentiaire geneeskunde*, Maklu-Uitgevers nv 2011, 350 p., ISBN 978 90 4660 450 2.
- Duyne, P. van & Spencer J. (red.), *Flesh and Money. Trafficking in human beings*, Wolf Legal Publishers 2011, 260 p., ISBN 978 90 5850 655 9.
- Groen, H., M. Drost & H.L.I. Nijman (red), *Handboek Forensische geestelijke gezondheidszorg*, De Tijdstroom uitgeverij 2011, 490 p., ISBN 978 90 5898 183 7.
- Gelemerova, L., *The anti-money laundering system in the context of globalisation a Panopticon built on quicksand?*, Wolf Legal Publishers 2011, 320 p., ISBN 978 90 5850 666 5.
- Gemert, F. van, *Van Prisonsang tot TBS. Biografie van een gewelddadige man*, Just Publishers 2011, p. 240, ISBN 978 90 8975 181 2.
- Helm, P. van der & Hanrath, J. (2011), *Wat werkt in de gesloten jeugdzorg*, Uitgeverij SWP 2011, 336 p., ISBN 978 90 8850 108 1.
- Helm, P. van der, *First do no Harm. Living group climate in secure juvenile correctional institutions*, Uitgeverij SWP 2011, 136 p., ISBN 978 90 8850 240 8.
- Janssen, J., Schering en inslag, *Enkele wenken voor politieambtenaren en andere professionals voor opbouw en onderhoud van netwerken in de multi-etnische samenleving*, Boom Lemma uitgevers 2011.
- Kröger, U., Beek, D. van, Wolf, P. van der, Klein Haneveld, E., Geest, H. van & Geraerts, R., *A mission impossible? Een behandelprogramma voor patiënten met een hoge mate van psychopathie in de Van der Hoeve Kliniek*, Forum Educatief 2011, ISBN 978 90 7964 913 6.
- Kleemans, E., *Georganiseerde misdaad en de zichtbare hand*, Boom Lemma uitgevers 2011, 41 p., ISBN 978 90 5931 742 0.
- Kolthoff, E.W., *Basisboek Criminologie*, Boom Lemma uitgevers 2011, 275 p., ISBN 978 90 5931 733 8.
- Kuppens, J. & Ferwerda, H., *Opvang in retrospectief. Een standvanzakennotitie over het beheer en de situatie rond de dag- en nachtopvang in de Remisestraat*, Bekerapport 2011, ISBN 978 90 75116 69 4.
- Laan, A.M. van der Laan & Blom, M., *Meer jeugdige verdachte, maar waarom?*, WODC/Boom Juridische uitgevers 2011, 205 p., ISBN 978 90 8974 455 5.
- Limborgh, W., *Culturele vrijheid en het strafrecht*, Wolf Legal Publishers 2011, 280 p., ISBN 978 90 5850 678 8.
- Moerings, M., *Een veilige terugkeer in de samenleving. 'Dat zal ons een zorg zijn'*, Boom Lemma uitgevers 2011, 48 p., ISBN 978 90 5931 721 5.
- Molleman, T., *Benchmarking in het gevangeniswezen. Een onderzoek naar de mogelijkheden van het vergelijken en verbeteren van prestaties*, Boom Lemma uitgevers 2011, 250 p., ISBN 978 90 5931 721 5.
- Rovers, B. & Fijnaut, C., *Criminaliteit en rechtshandhaving in de Euregio Maas-Rijn. Deel 5*, Intersentia 2011, 110 p., ISBN 978 94 0000 239 5.
- Scheepmaker, M.P.C. (red.), *Het uitgaansleven*, Justitiële verkenningen 4/11, WODC/Boom Juridische uitgevers 2011, 112 p., ISSN 0167 5850.
- Scheepmaker, M.P.C. (red.), *Van interventie tot stoppen met misdaad*, Justitiële verkenningen 5/11, WODC/Boom Juridische uitgevers 2011, 134 p., ISSN 0167 5850.
- Spapens, T., Groenhuijsen & M., Kooijmans, T. (red.), *Universalis. Liber Amicorum Cyrille Fijnaut*, Intersentia 2011, xvi + 1093 p., ISBN 978 94 0000 241 8.
- Toom, V.H., *Dragers van waarheid*, Kluwer 2011, p. 188, ISBN 978 90 1309 098 7.
- Valk, I. van der & Schans, W. van der, *Extreemrechts in Amsterdam*, Pallas Publications 2011, 124 p., ISBN 978 90 8555 049 5.
- Varst, L.P. van der, Zannoni, M., Bouabid, A., Ham, T. van & Wijk, A. van, *Extreem link(s)? Een verkennend onderzoek naar linksgeoriënteerde initiatieven in Nederland*, COT/Boom Juridische uitgevers 2011, ISBN 978 90 8974 396 1.
- Verhoeven, M.A., Gestel, B. van & Jong, D. de, *Mensenhandel in de Amsterdamse raamprostitutie*, WODC/Boom Juridische uitgevers 2011, 180 p., ISBN 978 90 8974 545 3.

- Weenink, A.W., Klein Haarhuis, C.M., Bokhorst, R.J. & Smit, M., *De staat van bestuur van Aruba. Een onderzoek naar de deugdelijkheid van bestuur en de rechtshandhaving*, WODC/Boom Juridische uitgevers 2011, 338 p., ISBN 978 90 8974 568 2.
- Weijers, I. & Imkamp, F., *Jeugdstrafrecht*, Boom Lemma uitgevers 2011, 411 p., ISBN 978 90 5931 715 4, tweede druk.
- Wijk, A. van & Leiden, I. van, *Over pedoseksuelen gesproken*, Boom Lemma uitgevers 2011, 208 p., ISBN 978 90 5931 728 4.
- Slotboom, A., Wong, T.M.L., Swier, C. & Broek, T.C. van der, *Delinquente meisjes*, WODC/Boom Juridische uitgevers 2011, 237 p., ISBN 978 90 8974 5347.
- Spelier, R.F.J., Nationale politie, *Kennispunt Recht, Economie, Bestuur en Organisatie 2011*, 247 p., ISBN: 978 94 6183 007 4.
- Congres 'Forensisch Psychiatrisch Toezicht', dinsdag 29 november 2011, Reclassering Nederland, Reehorst Ede.
- Praktijkdag 'Witwassen Update 2011-2012', donderdag 1 december 2011, georganiseerd door Kerckebosch in Holiday Inn, Leiden.
- Symposium 'AGRESSIE Heet van de naald', vrijdag 2 december 2011 in Gent, Arteveldehogeschool, Campus Kantienberg. Aansluitend nocturne met Marion van San.
- Studiemiddag 'De aanpak van allochtone jeugdcriminaliteit', dinsdag 6 december, georganiseerd door Kerckebosch in Postillion Hotel, Bunnik.
- Praktijkmiddag 'Internet Surveillance, Opsporing en Onderzoek', woensdag 7 december, georganiseerd door Kerckebosch in de Eenhoorn, Amersfoort.
- Minisymposium 'Criminologieonderwijs in Nederland', vrijdag 9 december, Open Universiteit, Heerlen (voorafgaand aan de oratie van prof. dr. Emile Kolthoff).
- Studiedag, 'Gestraft na de straf', georganiseerd door het tijdschrift Proces in het KOG in Leiden, vrijdag 9 december.
- Studiedag, 'Imagery of International Criminal Justice', Willem Pompe Instituut en NVK op 27 januari, Utrecht.

Oraties en promoties

- Monique Koemans, Universiteit Leiden, 17 november 2011, *The War on antisocial behaviour*, promotie
- H. Amrani, Erasmus Universiteit Rotterdam, 1 december 2011, *The Development of Anti-Money Laundering Regime towards Internationalization and Criminalization: Exposing the Legal Impacts on National Sovereignty, Criminal Jurisdiction, and Law Enforcement*, promotie
- Emile Kolthoff, bijzonder hoogleraar in de criminologie bij de faculteit Rechtswetenschappen, oratie 9 december 2011 Heerlen.

Benoemingen, onderscheidingen etc.

- Amsterdam (Hogeschool van Amsterdam en Politieacademie): Christianne de Poot, lector Forensisch Onderzoek.
- Amsterdam (VU): Victor van der Geest wint de Junior Societal Impact Award, 20 oktober tijdens de Dies Natalis 2011 van de Vrije Universiteit Amsterdam
- Amsterdam (NSCR): Nicole Haas heeft een beurs ontvangen van de Niels Stensen Stichting om een jaar lang onderzoek te doen in Argentinië. Haar onderzoek zal gaan over maatschappelijke steun voor eigenrichting, vertrouwen in politie en publieke percepties van politieke corruptie.

Agenda

- Workshop on internment, incarceration and detention, captivity histories in Western Europe around the First and Second World War, 3 en 4 november, Amsterdam.
- Studienamiddag 'Niet weer in de fout... Criminele carrières en recidive', een CPS-coproductie in samenwerking met de onderzoeksgroepen Sociale Veiligheidsanalyse (SVA) en 'Governing and Policing Security' (GaPS) op 8 november 2011 in de provincieraadszaal te Antwerpen.
- Conference of the Victimology Society of Serbia, 24th and 25th November 2011, Palace Hotel in Belgrado.

COLOFON

Redactie:

M. Boone en M. Soudijn m.m.v. Charlotte Helmer

De Criminoloog wordt 3 x per jaar per e-mail verzonden aan de leden van de Nederlandse Vereniging voor Criminologie en abonnees van het Tijdschrift voor Criminologie - TvC.

Correspondentieadres:

De Criminoloog, t.a.v. Charlotte Helmer

Postbus 71304

1008 BH Amsterdam

redactie.tvc@nscr.nl

www.criminologie.nl/nvk,

waar u zich ook kunt aanmelden als lid van de NVK